

Vienoje mažiausių Europos šalių balsuos išpūdingas lietuvių skaičius: norime, kad Lietuvos balsas būtų girdimas

Artėja gegužės 12-oji - Lietuvos prezidento rinkimų ir referendumo dėl pilietybės išsaugojimo diena. Dalis Lietuvos gyventojų tik dabar pradeda domėtis kandidatų į prezidentus programomis ir narplioja referendumo biuletenio formuluotę (ką ji reiškia, plačiau galite skaityti čia). Dauguma pilietišku užsienio lietuvių apsispręsti turėjo kur kas anksčiau - registracija balsuoti paštu daugelyje šalių baigėsi likus kelioms savaitėms iki referendumo, o gautus biuletenius reikėjo išsiųsti kuo greičiau, kad jie laiku pasiektų diplomatinę atstovybę. Panagrinėjus registracijos skaičius, išryškėja ypatingas kai kuriose užsienio šalyse gyvenančių piliečių aktyvumas, pavyzdžiui, nedideliame ir lietuviams mažai žinomame Liuksemburge balsuoti užsiregistravo beveik 70 proc. šią teisę turinčių žmonių. Liuksemburge jau 18 metų gyvenantis ir Europos Komisijoje vertėju dirbantis Rytis Virbalis atskleidžia, kur slypi šio aktyvumo paslaptis. Liuksemburgo lietuvių bendruomenės valdyboje esantis lietuvis taip pat yra Lietuvos Respublikos Seimo (LRS) ir Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) komisijos narys, atsakingas už referendumą. Kaip komisija ruošėsi referendumui ir kokie pasiruošimo veiksniai gali lemti sėkmingą rezultatą, Liuksemburgo lietuvis atskleidžia interviu svetainei PASAULIOLIETUVIS.LT.

Ana VENGROVSKAJA

Esate Liuksemburgo lietuvių bendruomenės valdybos narys. Paskutiniais duomenimis, būtent šios šalies lietuviai aktyviausiai registravosi balsuoti (gegužės 8 d. duomenimis 69,5 proc. nuo visų, turinčių balso teisę). Kur slypi tokio aktyvumo priežastis?

Liuksemburge aktyvumas buvo aukštas ir praeituose rinkimuose. Čia gyvena nemažai žmonių, dirbančių Europos Sąjungos institucijose, tad jie gerai supranta klausimo svarbą. Liuksemburgo lietuvių bendruomenė yra jauna, daug žmonių dirba privačiame sektoriuje, dauguma jų išsilavinę, dirba teisininkais, ekonomistais, finansininkais ir panašius darbus, tad supranta klausimo svarbą ir aktualumą.

Liuksemburgas yra šalis, kuri labai gerai integruoja visus atvykusius užsieniečius, ypač iš ES šalių, bet vis tiek gali būti aplinkybių, pavyzdžiui, dėl darbo, kai reikia įgyti Liuksemburgo pilietybę, tuo labiau kad tai nėra labai sudėtinga. Visgi, manau, prie aktyvumo balsuojant labiau prisideda čia esančių lietuvių sąmoningumas.

Liuksemburgo lietuvių bendruomenė balsuoti rinkimuose registravosi aktyviausiai. Ramūno Astrausko nuotr.

Jau antrą kadenciją esate LRS ir PLB komisijos narys, kurioje referendumo tema. Kaip komisija ir apskritai PLB ruošėsi referendumui, kokius svarbiausius su pilietybės išsaugojimo klausimu susijusius darbus

buvote numatę ir ką pavyko atlikti?

PLB apie pilietybės išsaugojimą kalba jau seniai. Dideles pastangas deda ir pati (valdybos pirmininkė – aut. pastaba) Dalia Henke: pavyzdžiui, šią savaitę ji turi susitikimus su savivaldybėmis. Būtent PLB iniciatyva buvo siūloma visais įmanomais kanalais aktyviai dirbti su savivaldybėmis, merais, seniūnais. Taip pat PLB skatino bendradarbiauti su jaunimu – čia prisidėjo ir profesionalų klubo asociacija, ir įvairios jaunimo organizacijos, tarp jų Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga, Lietuvos studentų sąjunga.

Norint, kad referendumo rezultatas būtų teigiamas, reikia, kad į referendumą ateitų daugiau žmonių nei prieš penkerius metus, t. y. mažiausiai 60 proc., tad bandėme pritraukti daugiau jaunimo, kuris tradiciškai balsuoja ne taip aktyviai.

Rytis Virbalis. Asmeninio albumo nuotr.

Kita nauja iniciatyva, kurios ir anksčiau siekėme su LRS ir PLB komisija ir įgyvendinome balandžio mėnesį – Globalių regionų forumas. Į jį sukvietėme visas

savivaldybes, didžioji dalis prisijungė. Viena idėja buvo paskatinti jas bendrauti su savo išvykusiais kraštiečiais, paskatinti tiek grįžimą, tiek išitraukimą į vietinę veiklą, bet kartu buvo kalbama ir apie referendumą – kai kurie savivaldybių merai sureagavo labai teigiamai ir aktyviai, pavyzdžiui, neblogai pavyko pasiekti palaikymą Druskininkuose, Anykščiuose, Šiauliuose, Skuode, Jurbarko, galima vardyti ir vardyti. Jeigu pasisako vietinis meras ar žinomas žmogus, politikas, seniūnas – tai žmonės veikia labiau nei informacija iš Vilniaus.

Nuo referendumo paskelbimo dienos LRS ir PLB komisijoje ieškojome vadinamosios sėkmės strategijos. Posėdžiavome su Vyriausybės kanceliarijos atstovais, jaunimo organizacijomis. Jaunimo organizacijos inicijavo rinkimų simuliacijos veiklas, internete matomi vaizdo klipai yra aiškiai orientuoti būtent į jaunimą, buvo bandoma jį suaktyvinti ir įvairiose renginiuose, per socialinius tinklus. Universitetuose ir kolegijose buvo organizuojami debatai, išitraukė ir aukštųjų mokyklų rektoriai, tad studentams ta žinia yra paskleista kur kas aktyviau negu anksčiau. Užsienyje labai geras pavyzdys yra Jungtinė Karalystė, kur jungtinėmis pastangomis ta žinia paskleista labai plačiai.

LR Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija paskutinėse kadencijos posėdžių sesijoje. Olgos Posaškovos nuotr.

Visose komisijos priimtose rezoliucijose pasirinkome tokią kryptį, kad būtų ieškoma, kaip paskatinti žmones ateiti, dalyvauti. Šį kartą sutarė visos Seimo partijos, o referendumo formuluotė yra bendro darbo rezultatas – tiek komisijos, tiek bendros darbo grupės. Paskutinėje rezoliucijoje kreipėmės į visus Seimo, Vyriausybės narius, merus ir Prezidentą, kad jie išsakytų savo palaikymą. Tai yra ilgametės veiklos rezultatas – ši komisija Seime veikia 30 metų ir visą laiką jos tikslas buvo pasiekti, kad gimimu įgyta pilietybė nebūtų atimama. Dabar yra galimybė tai išspręsti.

Pilietybės klausimas nuolatos kartojasi LRS ir PLB komisijoje – jis yra svarbus ir lietuvių išlaikymo, ir lietuvių grįžimo į Lietuvą skatinimo požiūriu, ir geresnio bendradarbiavimo, ryšio stiprinimo tarp Lietuvos, Lietuvos saugumo, dabar populiaraus pilietinio pasipriešinimo judėjimo, pagalbos Ukrainai – visais požiūriais. Sprendžiant visus šiuos klausimus vis tiek grįžtama prie pilietybės išsaugojimo.

Kiek, Jūsų duomenimis, piliečiai - Lietuvoje ir užsienyje - žino apie referendumą, kiek juos domina šis klausimas? Balandžio pabaigoje, bendrovės „Spinter tyrimai“ vykdytos apklausos duomenimis, daugiau nei 90 proc. žmonių Lietuvoje žinojo apie referendumą, tačiau žiniasklaidoje randame ir pasisakymų, kad dalis žmonių apie artėjantį balsavimą nėra girdėję.

Užsienyje daug kas balsuoja paštu, tad tas žinomumas yra didesnis, bent jau Liuksemburge daug kas žino apie referendumą ir pakankamai aktyviai palaiko, tik vienetai pasisako prieš. Žinomumas buvo pakankamas ir per praeitą referendumą, toks yra ir dabar. O Lietuvoje – kiek teko kalbėti su ne Vilniuje gyvenančiais žmonėmis prieš maždaug pusantro mėnesio – tada žinomumas buvo dar nedidelis. Visgi dabar, po įvairių pastangų suaktyvinti viešinimo kampaniją, situacija yra kur kas geresnė. Liuksemburge žinomumas buvo geras ir anksčiau, nes stengėmės čia, vietoje, visą laiką palaikyti reklamą. Kita vertus, ir ambasados aktyviai skleidė informaciją, per paskutinius tris mėnesius URM reguliariai persiųsdavo bendruomenėms įvairią atnaujintą informaciją, pavyzdžiui, kiek žmonių užsiregistravo balsuoti.

Visada galima būtų daryti daugiau, bet, mano nuomone, informacijos užteko ir buvo galimybė paskatinti balsuoti. Didelį darbą atliko ir PLB Viešųjų ryšių komisija, jos pirmininkė Aurelija Orlova – tai labai matoma ir referendumo

Facebook grupėje. Socialiniuose tinkluose buvo labai aktyvu, ypač paskutiniu metu – buvo įvairių transliacijų, vaizdo įrašų, atsakymų į klausimus. Tai, mano galva, labai padėjo – maždaug po Velykų aiškiai pradėjo didėti besiregistruojančiųjų balsuoti skaičiai įvairiose šalyse. Nors dalis žmonių laukė paskutinės dienos – tai irgi ne paslaptis.

LR Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos spaudos konferencija. LR Seimo kanceliarijos nuotr.

Gal galite išskirti kelis didžiausius mitus apie pilietybės išsaugojimą arba referendumą, kuriuos vis dar girdite ar skaitote viešojoje erdvėje?

Dažnai sakoma, kad pilietybę išsaugoję žmonės nemokės mokesčių Lietuvai. Mokesčiai yra susiję su gyvenamąja vieta, ne su pilietybe. Įvairios socialinės išmokos, socialinis draudimas – visa tai susiję tik su gyvenamąja vieta, nuolatinio gyventojo statusu, o ne su pilietybe.

Dar vienas klaidingas pasakymas – kad kitos šalies pilietybę turintis lietuvis netarnaus kariuomenėje. Iš tikrųjų ta pareiga lieka. Jei užsienyje gyvenantis Lietuvos pilietis tarnaus kitos NATO šalies kariuomenėje – tai bus užskaityta.

Tokiu atveju lietuvis dalyvaus platesnėje NATO veikloje, bet ta pareiga nedings, kaip nedings ir jokios kitos pareigos, susijusios su pilietybe. Lietuviško paso turėjimas kaip tik įpareigoja, skatina padėti Lietuvai ir įsitraukti į jos gyvenimą. Pilietybės netekimas tą dalyką gerokai apsunkina vien dėl to, kad tada į Lietuvą atvyksi kaip užsienietis, šalyje galėsi būti ribotą laiką, turėsi gauti laikino arba nuolatinio gyventojų statusą, o tai komplikuoja reikalus, ypač tiems, kas atvyksta iš tolimesnių šalių.

Kai kurie galvoja, kad Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimas neskatins grįžti į Lietuvą, bet tas grįžimas nebūtinai turi būti fizinis, o sėkmingas referendumo rezultatas ryšį su Lietuva tik sustiprins. Visa išeivijos veikla tai rodo daugelį metų. Be to, grįžimo tendencijos pastaruoju metu yra aiškiai teigiamos, o pilietybės išlaikymas kaip tik skatina grįžti.

Keistai skamba teiginys, esą, blogai, kad Seimas spręs, kokių valstybių pilietybes priėmę asmenys galės išsaugoti Lietuvos pilietybę. Šiokių tokių problemų kelia tai, kad valstybių sąrašas bus ribotas, bet šiuo laikotarpiu, kai vyksta karas ir yra nemažai Lietuvai priešiškų valstybių, turime tuos apribojimus taikyti. Šalių sąrašo perkėlimas į Konstitucinį įstatymą reiškia, kad jį bus galima pakeisti tik tuo atveju, jei už balsuos net $\frac{3}{5}$ Seimo narių, ne pusė. Tai visgi leidžia lanksčiau nustatyti valstybių sąrašą, negu keičiant Konstituciją. O kalbant apie problemą dėl pasitikėjimo Seimu – jis vis tiek leidžia įstatymus, tad jei žmonės mano, kad Seimas apgaus ir priims netinkamą sprendimą, tai rinkim Seimą tokį, kuris neapgautų.

Dar vienas gajus mitas, kad bus įteisinta ir dalinama užsieniečiams dauginė pilietybė, kad privažiuos į Lietuvą kitų pilietybių žmonių ir panašiai. Tai nėra tiesa. Kalbama tik apie pilietybės išsaugojimą patiems lietuviams.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir iniciatyvos „Galima ir čia“ sukūrė laidų ciklą apie referendumą. Dominyko Kazlovo koliažas.

Populiariu sakyti, kad šis referendumas svarbus tik užsienyje gyvenantiems piliečiams. Kodėl šis klausimas turėtų būti svarbus ir gyvenantiems Lietuvoje?

Visų pirma teigiamas referendumo rezultatas sustiprins valstybę. Valstybė yra stipresnė, kai turi gerą ryšį su savo diaspora. Valstybės stiprumo pavyzdys gyvenant nuolatinės grėsmės sąlygomis yra Izraelis. Kitas pavyzdys valstybės stiprėjimo pavyzdys yra Lenkija, taip pat Airija – jų ryšys su diaspora yra stiprus ir viena iš priemonių jam palaikyti yra būtent leidimas turėti kelias pilietybes.

Svarbu yra ir pašalinti neteisybę, kai lietuviai skirstomi į išvykusius prieš ir po Nepriklausomybės paskelbimo: tarime, seneliai ir vaikai turi galimybę turėti pilietybę dėl įstatyme numatytų išimčių, o tėvai neturi. Tai vidurio karta, kuri išvyko Nepriklausomybės paskelbimo laikotarpiu. Dėl to susidaro labai keista situaciją, nes nutrūksta ryšiai tarp giminių ir panašiai. Sakyčiau, jei norime stiprios ir klestinčios Lietuvos, tai ryšys su diaspora yra būtinas, o jei bus leidžiama pilietybę išlaikyti, jis bus tik stipresnis. Galų gale ir lietuvių balsas bus labiau girdimas, nes kai esi atitinkamos šalies pilietis, gali tiesiogiai daryti įtaką

tos šalies politikams, kad jie vykdytų Lietuvai palankią politiką. Dabar geras pavyzdys yra JAV artėjantys rinkimai: jeigu nesi pilietis, kongresui negali daryti jokios įtakos. Čia kalbame ne vien apie paramą Ukrainai, bet ir Lietuvai, ir, svarbu, ilgalaikę paramą. Reikia žiūrėti ne tik į kelerius ateinančius metus, bet ir į ilgesnį laiką.

Per daug lietuvių yra išvykusių, o pilietybė yra labai stiprus ryšys su Lietuva. Tai nebūtinai tik fizinis grįžimas, dabar yra įvairių darbo formų – žmonės dirba, gyvena, juda tarp valstybių, todėl nenutraukti to ryšio yra labai svarbu. Kai žmogus gauna pranešimą, kad jam yra atimta pilietybė tik dėl to, kad jis įgijo kitos valstybės pilietybę, tai labai žeidžia ir sukelia labai neigiamų emocijų, dabar yra galimybė tai nutraukti ir visiems tapti viena didele lietuvių tauta. Tai daugelį paskatins palaikyti ryšį su Lietuva ir dalį žmonių galbūt ateity grįžti. Labas svarbu, kad visi pareikštų savo nuomonę, net ir tie, kurie galvoja kitaip, – reikia, kad žmonės būtų aktyvūs, kad nebūtų tiesiog pasyviai neateinama balsuoti.

Pilietybės išsaugojimo klausimas Lietuvai dabar yra dar svarbesnis, kadangi pasaulis yra labai nestabilus, kyla daug grėsmių, žinome, kokie yra kaimynai, vyksta karai ir visa kita, tad mūsų vieningumas yra daug svarbesnis negu anksčiau. Be to, daugelis lietuvių turi draugų, giminių, pažįstamų, išvykusių į užsienį, tad reikėtų stengtis nenutraukti to ryšio.

ŠALYS, KURIOSE LIETUVOS RINKĖJAI AKTYVIAUSIAI REGISTRUOJASI BALSUOTI UŽSIENYJE

Pagal užsiregistravusių rinkėjų skaičių

	22686	JUNGTINĖ KARALYSTĖ
	6358	JAV
	4327	NORVEGIJA
	4147	AIRIJA
	3927	VOKIETIJA
	2049	ŠVEDIJA
	1908	NYDERLANDAI
	1695	DANIJA
	1330	BELGIJA
	1301	ISPANIJA
	1077	PRANCŪZIJA
	825	AUSTRALIJA
	797	ŠVEICARIJA

Pagal užsiregistravusių rinkėjų dalį*

*Nuo turinčių rinkimų teisę LR piliečių toje šalyje

	69,5%	LIUKSEMBURGAS
	62,1%	BELGIJA
	49,6%	ŠVEICARIJA
	32%	AUSTRALIJA
	31,7%	PRANCŪZIJA
	23,6%	KANADA
	23,3%	NYDERLANDAI
	22,3%	JAV
	22,2%	ŠVEDIJA
	19,56%	DANIJA
	18,9%	NORVEGIJA
	16,7%	ITALIJA
	14,3%	JUNGTINĖ KARALYSTĖ

**PADĖK SAVO BENDRUOMENEI LENKTYNĖSE!
UŽSIREGISTRUOK RINKEJOPUSLAPIS.LT**

Rinkėjų aktyvumas registracijoje balsuoti paštu ir diplomatinėse atstovybėse, gegužės 8 d. duomenys. Globalios Lietuvos departamento nuotr.

Referendumas dėl pilietybės išsaugojimo vyks vos už kelių dienų. Ką pasakytumėte žmonėms, abejojantiems, ar eiti balsuoti, kodėl sekmadienį jie turėtų ateiti į balsavimo punktą ir paimti biuletenį?

Jeigu nenorime prarasti ryšio su nemaža dalimi išvykusių lietuvių ir norime vieningos, stiprios Lietuvos (būtent stipresnės, o ne silpnės, kaip sako oponentai), ir būtent tokiomis grėsmingomis ir besikeičiančios tarptautinės aplinkos sąlygomis, jei siekiame, kad tos Lietuvos balsas būtų girdimas kitose šalyse ir tarptautinėse organizacijose ir kad jis būtų stipresnis, taip pat – jei

norime ekonomiškai ir kultūriškai stipresnės, klestinčios, demokratiškos Lietuvos, ateikime, paimkime biuletenį ir nubalsuokime „už“.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.